

אהרן ברק

ובאהבה. כולנו דאגנו לו. הרגע המר והנמהר הגיע היום. גאון המשפט הלך לעולמו. כולנו נעשינו דלים יותר; כולנו התייתמנו. יהא זכרו ברוך.

דברים לזכרו של השופט ח' כהן*

מאת

השופט אהרן ברק**

מדינת ישראל מרכינה ראשה לאחד ויחיד בדורו, שהלך מאיתנו; אנו שופטי ישראל, ובראשם שופטי בית-המשפט העליון בעבר ובהווה, מרכינים ראשינו לאחינו הגדול שהלך מאיתנו; משפחתו של חיים איבדה את ראשה ואביה החם והאוהב, ואני בוכה על ידי, חבר ומורה דרך.

חיים כהן היה ממניחי היסוד למשפט הישראלי, כך בעבודתו כמשרד המשפטים, בה כיהן כפרקליט המדינה, כמנהל כללי, כיועץ משפטי לממשלה וכשר משפטים. כך, בעבודתו בבית-המשפט העליון — באלפי פסקי-הדין שכתב; וכך בעבודתו המדעית רבת השנים.

בטרם קום המדינה ומיד לאחריה הניח את היסוד לממשל הישראלי; הוא קבע את דפוסי החקיקה והשפיע רבות על תוכנה וצורתה. כיועץ משפטי לממשלה ביצר את שלטון החוק בישראל. כשופט בית-המשפט העליון הוא קידם את זכויות הנאשם ואת תורת הענישה; ביסס את זכויות האדם בישראל ואת מעמדו של בית-המשפט העליון כמבצר זכויות האדם, והעמיק את יסודותיה של הדמוקרטיה הישראלית. בכתבתו המדעית הוא פתח בפני הקורא הישראלי צוהר למקורות המשפט העברי מזה, ולחכמת הפילוסופיה המערבית ולחשובי הוגיה מזה. רבים ממאמריו וספריו תורגמו לשפות זרות, הם תרמו לפיתוח המשפט, להבנת היהדות ויחסה לנצרות ולקידום זכויות האדם בכל אתר ואתר.

חיים כהן האיש — היה ואיננו עוד. אך רוחו של חיים כהן עמנו, תמיד תהיה עמנו, תמיד תלווה אותנו; רוח של ליברליות; רוח של סובלנות והבנה; רוח של אהבת האדם; רוח של זכויות האדם; רוח של אהבת ישראל; רוח של אהבת המשפט העברי.

קשים היו חייו של חיים כהן בעת האחרונה. מיכל היקרה טיפלה בו במסירות

* דברים שנשא ביום פטירתו בכ"ח ניסן התשס"ב (10.4.2002).

** נשיא בית המשפט העליון.